

**Christen
Unie**
+ Neder-Betuwe

Waardevol Neder-Betuwe

**Verkiezingsprogramma
2018-2022**

Waardevol Neder-Betuwe

ChristenUnie Neder-Betuwe is er voor iedereen. Wij geloven. Niet alleen in God, maar ook in de waarde van jou als inwoner van de gemeente Neder-Betuwe. Wij geloven dat iedereen waardevol is. Iedereen heeft iets bij te dragen, hoe klein dat soms ook kan zijn. En wij willen van waarde zijn voor alle inwoners van onze mooie gemeente.

Waar hechten wij waarde aan?

1. Zorg voor elkaar

De zorg is van de samenleving, van de mensen die zorg nodig hebben en ook van de mensen die zorg bieden aan een medemens, als mantelzorger of als zorgprofessional. De ChristenUnie gelooft in een samenleving die is gebaseerd op **naastenliefde en saamhorigheid**. Het is belangrijk dat mensen elkaar, als het kan, helpen en voor elkaar zorgen. Tegelijk moet de gemeente zorgen voor maatwerk door passende ondersteuning en hulp aan mensen, die het niet op eigen kracht redden. De ChristenUnie wil in Neder-Betuwe bijdragen aan een samenleving waarin iedereen meetelt en meedoet!

Waardig en waardevol ouder worden:

Ouderen betekenen veel voor onze samenleving. Daarom verdienen ouderen aandacht en steun, juist in deze tijd. We mogen nooit accepteren dat mensen zich (b.v. vanwege eenzaamheid) overbodig voelen. Wat ons voor ogen staat is een samenleving waarin voor ouderen in de gemeente Neder-Betuwe een **betekenisvolle plaats** is. Daarom zetten we ons in voor de ouderen(zorg) en mantelzorger.

Inclusieve samenleving:

Voor de ChristenUnie is algemene toegankelijkheid de norm. Mensen met een beperking moeten mee kunnen doen. Om die reden wil de ChristenUnie hier meer aandacht voor vragen en concrete stappen ondernemen op weg naar een inclusieve samenleving. **Iedereen is waardevol!**

2. Een leefbare en duurzame toekomst voor onze dorpen

Een goed en betaalbaar huis in een prettige wijk, dat is voor ons allemaal belangrijk. De ChristenUnie wil hiervoor starters een steuntje in de rug geven, zorgen voor voldoende passende huurwoningen en zorgen voor voldoende ruimte voor particuliere (nieuw)bouw in elke kern van onze gemeente. Hierbij moet aandacht zijn voor onze **ambitieuze duurzaamheidsdoelstellingen**. De komende raadsperiode moet er namelijk een plan zijn hoe de bestaande woningvoorraad verduurzaamd wordt.

Investeren in de dorpen en wijken blijft hierbij belangrijk. Neder-Betuwe is een groeigemeente en de ChristenUnie is ervoor dat er ook de komende jaren in elk dorp gebouwd blijft worden. Dit betekent wel dat onze voorzieningen in de gemeente, zoals winkel- en speelvoorzieningen, op peil moeten blijven. De ChristenUnie wil energie steken in het ontwikkelen van projecten in de openbare ruimte, samen met inwoners, bedrijven en winkeliers. Samen maken en houden we onze gemeente leefbaar!

3. Een veilige en gezonde samenleving

ChristenUnie Neder-Betuwe staat voor een veilige en gezonde samenleving! Een veilige en gezonde samenleving is voor iedere inwoner van Neder-Betuwe waardevol. Als inwoner van de gemeente Neder-Betuwe willen we een veilig en gerust leven kunnen leiden. In Neder-Betuwe is daarom geen plaats zijn voor criminaliteit en onveilige situaties.

De overheid heeft de plicht om inwoners te beschermen en de ChristenUnie wil hierin haar hart voor de samenleving tonen. Hard waar het moet, zacht waar het kan, maar altijd met een hart.

Mensen zijn geschapen door God. Zij zijn te waardevol om in drugs, drank, gokken of prostitutie zichzelf, hun vrijheid en waardigheid kwijt te raken. Ook zien we dat het aantal leefstijl gerelateerde aandoeningen, zoals overgewicht en diabetes, toeneemt. Door te investeren in preventie, zorgen we ervoor dat mensen (langer) gezond blijven. We willen dat onze jongeren gezond en vrij van verslaving opgroeien. Hiervoor gaat de ChristenUnie zich in Neder-Betuwe inspannen. Een Gemeentelijk Preventieakkoord dat uiteindelijk moet leiden tot een gezond en vitaal Neder-Betuwe.

**Doe je met ons mee voor een waardevol Neder-Betuwe?
Geef je geloof een stem!**

Inhoudsopgave

Inleiding.....	4
Hoofdstuk 1. Betrouwbare Overheid.....	6
1.1 De gemeente, dat zijn we samen.....	6
1.2 Gemeentelijke samenwerking	7
1.3 Privacy en bescherming van persoonsgegevens.....	7
Hoofdstuk 2. Veilige Samenleving	8
2.1 Een veilige samenleving.....	8
2.2 Drugs en drank.....	9
2.3 Prostitutie en mensenhandel.....	9
2.4 Openbare orde.....	10
Hoofdstuk 3. Leefbare woonomgeving.....	11
3.1 Toekomstige generaties.....	11
3.2 Woningbouwcorporatie.....	11
3.3 Ruimte.....	12
3.4 Natuur.....	13
3.5 Duurzaamheid.....	13
Hoofdstuk 4. Lokale economie.....	14
4.1 Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen	14
4.2 Bedrijventerreinen en ontsluiting.....	15
4.3 Agrarische sector.....	15
4.4 Transport en Logistiek (Mobiliteit)	16
4.5 Toerisme.....	16
Hoofdstuk 5. Zorg voor elkaar.....	17
5.1 Zorg dichtbij mensen.....	17
5.2 Waardig en waardevol ouder worden	17
5.3 Inclusieve samenleving: investeren voor mensen met een beperking.....	18
5.4 Nieuwkomers	18
5.5 Verbeteren van re-integratie naar het arbeidsproces	19
5.6 Armoedebeleid.....	19
5.7 Preventief gezondheidsbeleid.....	20
Hoofdstuk 6. Onderwijs en ontspanning voor iedereen	21
6.1 Onderwijs.....	21
6.2 Bibliotheek	21
6.3 Sport.....	22
6.4 Cultuur.....	23
6.5 Leefbaarheid in de dorpen.....	23
Hoofdstuk 7. Financiën	24

Inleiding

ChristenUnie, partij in de samenleving

Verkiezingen gaan over mensen. Over u en over mij. Over onze ouders, onze kinderen, onze burens, de leerkracht op de school, onze werkgever en onze werknemers. Ze gaan over ons en onze manier van samenleven.

Wij geloven dat mensen geschapen zijn door God en dat Hij ons aan elkaar gegeven heeft om samen te leven. Om een samenleving te vormen. De ChristenUnie gelooft dat het in onze samenleving om veel meer gaat dan om geld en bezit. Het gaat vooral om zinvol leven, vrijheid en veiligheid.

Wij willen geen samenleving waarin ons verteld wordt wat we moeten denken en doen, maar wij willen vrijheid om te geloven en om zelf verantwoordelijkheid te nemen. Wij willen een gemeente waar een bescheiden overheid ruimte biedt aan inwoners die maatschappelijk initiatief tonen en zelf bij willen dragen. We willen gemeente waarin we omzien naar elkaar, en die leefbaar blijft, ook voor onze kinderen.

Een samenleving met toekomst

In de gemeente Neder-Betuwe gaat er veel goed. De economische recessie ligt achter ons. Er zijn minder werklozen en vrijwilligers zijn overal actief, binnen de verenigingen, in het Welzijnswerk, in de zorg en op tal van andere terreinen. Tegelijk zijn er zorgen. Is de zorg nog wel te betalen op langere termijn? Wordt de kloof tussen rijk en arm ook in onze gemeente niet groter? In onze samenleving zijn normen en waarden niet vanzelfsprekend meer, denk aan de aanhoudende migratie van vluchtelingen, die ook in onze gemeente een plaatst vinden en onze gemeenschappen soms voor uitdagingen plaatst. Denk aan de hervormingen van het zorgstelsel; ze zijn ingrijpend geweest en mensen dreigen tussen wal en schip te vallen.

De manier waarop we met elkaar de samenleving vormgeven, staat meer ter discussie dan ooit. De ChristenUnie onderkent dit en vindt dat het daarom meer dan ooit belangrijk is om te geloven in een gemeente waar het niet meer gaat om 'ik' maar steeds meer om 'wij'. In een politiek van draagkracht en draagvlak.

Daarom gaan wij met dit programma van hoop de komende verkiezingen in. Een programma met plannen voor de Gemeente Neder-Betuwe dat laat zien dat de ChristenUnie wil bouwen aan een samenleving waarin iedereen meetelt. Wij investeren in zorg voor elkaar, in de cruciale rol van gezinnen, in een dienstbare en rechtvaardige overheid, in moreel leiderschap, in godsdienstvrijheid, in een duurzame economie en in een zorgvuldige omgang met Gods schepping.

Dit vatten we samen in onze kernboodschap.

- + **Zorg voor elkaar**
- + **Een leefbare en duurzame toekomst voor onze dorpen**
- + **Een veilige en gezonde samenleving**

Zet je in voor de bloei van de stad waarin je woont, want de bloei van de stad is ook jullie bloei.
(Jeremia 29:7)

Geef geloof een stem

Bij het zoeken naar antwoorden op de uitdagingen van deze tijd laten wij ons als christelijke partij inspireren door de Bijbel. In de Bijbel gaat het over mensen, over samenleven en ook over de overheid. De Bijbel heeft een bevrijdende boodschap die hoop geeft voor de toekomst. Wij geloven daarom dat christelijke uitgangspunten in de politiek relevant zijn; Ook voor onze gemeente.

Als ChristenUnie-politici maken wij deel uit van een beweging van maatschappelijk betrokken christenen. Wij willen in de gemeente Neder-Betuwe Geloof een stem geven. Wij willen ons geloof niet bewaren voor de kerk of thuis, maar uitdelen in onze gemeente. Wij zijn bereid verantwoordelijkheid te nemen en samen te werken voor een betere samenleving.

Wij beseffen heel goed dat de overheid niet alle vraagstukken gaat oplossen. De samenleving is niet maakbaar. Maar de overheid is er volgens de ChristenUnie wel om het zwakke te beschermen en het sterke te reguleren, om zo vrede te stichten. De Bijbel roept ons op om *recht te doen, trouw te zijn, en nederig de weg te gaan die God van ons vraagt*. (Micha 6:8)

De ChristenUnie is een politieke partij waarin verbanden en personen verenigd zijn. De lokale verbanden waarin ChristenUnie-leden samenwerken heten lokale afdelingen. De ChristenUnie-leden zijn zowel lid van een lokale afdeling als van de landelijke partij. Onze lokale standpunten zijn niet ad-hoc opgeschreven maar gebaseerd op onze christelijke uitgangspunten. Tegelijk biedt het feit dat de ChristenUnie actief is op alle niveaus van het openbaar bestuur uitstekende mogelijkheden om af te stemmen en om lokale zaken provinciaal of landelijk aan de orde te stellen (en andersom).

Van christenen voor alle mensen

De ChristenUnie is een partij *van christenen voor* alle mensen. Wij willen iets uitstralen en doorgeven van de liefde die God heeft voor deze wereld, voor Nederland, voor de gemeente Neder-Betuwe. Doe met ons mee. Geef geloof een stem!

Hoofdstuk 1. Betrouwbare Overheid

Waar staat de ChristenUnie voor?

Bij de ChristenUnie staat de samenleving centraal. Een samenleving die niet het werk is van de overheid maar van mensen en maatschappelijke verbanden samen. De gemeente heeft dus een bescheiden rol en heeft vooral als taak de kracht in de samenleving te versterken en wil daarom naast mensen staan. Dit vraagt om maatwerk: de een heeft die ondersteuning sneller nodig dan de ander. En voor kwetsbare mensen die het echt niet zelf of samen met anderen kunnen, biedt de overheid een vangnet. Inwoners moeten een beroep kunnen doen op de overheid als hun vrijheid, veiligheid of bestaanszekerheid in het geding is. Om die reden is het goed dat de overheid op een aantal belangrijke terreinen ook grenzen aangeeft, handhaaft, normeert en kadert.

1.1 De gemeente, dat zijn we samen

Het vertrouwen in de politiek en in de overheid staat onder druk. De ChristenUnie ziet dat en neemt dat serieus. Wij zijn ervan overtuigd dat goed bestuur en sterk moreel en integer leiderschap de basis vormen voor een bloeiende samenleving. Net zo belangrijk is een samenleving die zich realiseert dat een overheid niet alles kan oplossen en zelf ook verantwoordelijkheid wil nemen.

De ChristenUnie zet in haar werk in de gemeenteraad in op luisteren en samenwerken. Het wel of niet deelnemen in een coalitie is daarbij niet doorslaggevend. Het innemen van standpunten in de raad wordt primair bepaald door de uitgangspunten van de partij, die o.a. zijn vastgelegd in het programma. De fractie van de ChristenUnie wil een betrouwbare en constructieve partij zijn in de gemeente Neder-Betuwe.

De ChristenUnie wil dat inwoners zoveel mogelijk zelf verantwoordelijkheid nemen voor het eigen handelen en - samen met anderen en de overheid - de zorg voor de samenleving oppakken. De gemeente moet op haar beurt dan wel open staan voor initiatieven van inwoners, maar ook voor initiatieven van instellingen, bedrijven en kerken. Vooral als die het algemeen belang op het oog hebben. Hierbij past een overheid die meedenkt, participeert, drempels verlaagt en faciliteert. De ChristenUnie stimuleert dat inwoners zichzelf organiseren in bijv. coöperaties en daarmee verantwoordelijkheden op zich nemen op het gebied van duurzaamheid, zorg, lokale economie of wijkbeheer. Meer verantwoordelijkheid van inwoners vraagt om minder regels van de gemeente, om minder administratieve lasten en bureaucratie. Kortom, om een college en raad die durven los te laten.

De ChristenUnie wil inzetten op het meedenken van inwoners, platforms en comités voorafgaande aan beleidsvorming in de raad. Burgerinitiatieven willen we ruimhartig verwelkomen en participatie stellen we zeer op prijs. Wel letten we erop dat de gemeenteraad vanaf het begin heel duidelijk is over de ruimte die er is voor burgerparticipatie. Dat komt precies; juist ook om verwachtingen te kunnen managen.

Vernieuwing van het bestuurlijk proces door bijvoorbeeld inwoners, verenigingen, scholen, kerken, belangenorganisaties enz. op tijd te betrekken bij besluitvorming zijn aanvullend aan het mandaat dat bij de verkiezingen is gegeven aan de gemeenteraad. Juist bij belangentegenstellingen is het de gemeenteraad die knopen doorhakt.

1.2 Gemeentelijke samenwerking

Al in 2016 heeft de gemeenteraad zich uitgesproken voor samenwerking met omliggende gemeenten en regio. Een gemeentelijke herindeling is niet aan de orde. Samenwerking doe je alleen als gezamenlijk met andere gemeenten de uitvoering van bepaalde beleidsterreinen gemakkelijker, efficiënter kan plaatsvinden. Uitgangspunt voor de ChristenUnie is, dat de kwaliteit van de gemeentelijke organisatie (ook wel bestuurskracht genoemd) voldoende moet zijn en blijven. Als deze bestuurskracht tekortschiet, is de gemeenteraad de eerstverantwoordelijke om te gaan zoeken naar versterking van deze bestuurskracht. De ChristenUnie kiest daarbij niet op voorhand voor fusie.

De ChristenUnie wil minder bestuurlijke drukte. Bestuurlijke samenwerkingsverbanden zoals gemeenschappelijke regelingen (WGR) vragen een kritische houding. De ChristenUnie is niet per definitie tegen gemeenschappelijke regelingen, maar die dienen op z'n minst de mogelijkheid in zich te hebben dat de individuele gemeente eigen beleid kan blijven formuleren. Ook is belangrijk dat de raad zicht en controle houdt op besluiten van de WGR.

Concreet:

- + De ChristenUnie wil open, herkenbaar en betrokken aanwezig zijn in de gemeente.
- + Inzet op goede relaties met burgers en tussen openbaar bestuur en burgers.
- + Burgerparticipatie stimuleren
- + Eerlijk zijn en geen beloftes doen die niet zijn na te komen.
- + Politieke processen dienen zoveel mogelijk in de openbaarheid plaats te vinden.
- + Streven naar een coalitieakkoord op hoofdlijnen zodat er voor alle partijen ruimte is voor invloed op beleid.
- + Bereikbaarheid en dienstverlening van de gemeente heeft een hoge prioriteit.
- + Een goede communicatie tussen overheid en burgers (website, gemeentekrant)
- + Samenwerking met andere gemeentes worden gemaakt op basis van inhoud, kwaliteit, draagvlak en herkenbaarheid.
- + Steunen van initiatieven die kaderstelling en controle rondom samenwerkingsverbanden versterken.
- + De gemeente moet blijven investeren in de Jongerenraad, zodat dit een vast adviesorgaan wordt. Vaste begeleiding vanuit het ambtelijk apparaat is belangrijk.

1.3 Privacy en bescherming van persoonsgegevens

Voor een goede vervulling van de toegenomen wettelijke taken en verplichtingen heeft de gemeente de beschikking over veel persoonsgegevens. Het koppelen van gegevens is nodig om snel de juiste zorg te kunnen leveren. Voor het vertrouwen in de overheid is het tegelijk van het grootste belang dat uiterst zorgvuldig met deze gegevens wordt omgegaan. Burgers hebben daar recht op: het recht op bescherming van persoonsgegevens is een grondrecht en zij moeten daarom goed geïnformeerd zijn over wat er met hun gegevens gebeurt.

Concreet:

- + Alle medewerkers van de gemeente, en specifiek de medewerkers in het sociaal domein, zijn zich bewust van het belang van een zorgvuldige omgang met gevoelige persoonsgegevens. Het vergroten van het privacy bewustzijn wordt bereikt door scholing omtrent dit onderwerp.
- + Medewerkers in het sociaal domein wijzen cliënten zowel schriftelijk als mondeling op hun rechten op het gebied van privacy.

Hoofdstuk 2. Veilige Samenleving

Waar staat de ChristenUnie voor?

Als inwoner van de gemeente Neder-Betuwe willen we veilig kunnen leven. Helaas is dat niet vanzelfsprekend. De overheid heeft de plicht om inwoners te beschermen en criminaliteit te bestrijden. Het is belangrijk dat dorpen en buurten veilig zijn. Jongeren moeten veilig naar school kunnen en ruimte hebben om te spelen. Ouders moeten met een gerust hart kunnen wonen, werken en winkelen en ouderen moeten zonder zorg over straat kunnen en actief kunnen zijn om voluit van het leven te kunnen genieten. Bij de inrichting van wijken en buurten is het daarom van belang aan bovenstaande aspecten voluit aandacht te schenken, samen met bewoners.

2.1 Een veilige samenleving

Ook bij de aanpak van veiligheidsproblemen toont de ChristenUnie haar hart voor de samenleving. Hard waar het moet, zacht waar het kan, maar altijd met een hart. De ChristenUnie heeft aandacht voor slachtoffers en hun omgeving en stimuleert een effectieve, op herstel gerichte, aanpak van daders.

De gemeente stelt een integraal veiligheidsplan vast, dat gebaseerd is op onderzoek en ervaringen in de verschillende dorpen en buurten. Betrokkenheid van inwoners en organisaties is van groot belang bij de analyse van veiligheidsproblemen en bij het stellen van prioriteiten bij de oplossing daarvan. In het veiligheidsplan staan doelen en verantwoordelijkheden van de organisaties die in samenwerking een rol spelen bij veiligheid. De ChristenUnie wil dat het integraal veiligheidsplan tijdig door de raad wordt vastgesteld, zodat de gemeente invloed kan uitoefenen op het vaststellen van de prioriteiten voor de politie. De gemeenteraad moet een stevige vinger aan de pols houden bij beleid dat naar de veiligheidsregio's is verplaatst.

Burgers worden, als oren en ogen van de politie, actief betrokken bij de veiligheid op straat, in de wijk en in huis. Dit kan door de inzet van Burgernet en van internet, zoals WhatsApp-groepen in de wijk. Cameratoezicht is een prima middel, maar de ChristenUnie wil het beperkt (proportioneel) toepassen en inbedden in goede wetgeving (privacy) en in een goede cyclus van beleid, uitvoering en evaluatie.

De ChristenUnie stimuleert dat inwoners gemakkelijk melding kunnen maken van overlast en van crimineel gedrag, waarbij de politie contact legt met de melder over de resultaten. De mogelijkheid van het anoniem aangifte doen, biedt burgers in sommige gevallen veiligheid, maar is nog onvoldoende bekend. De ChristenUnie vraagt om voorlichting over deze mogelijkheid.

De ChristenUnie hecht aan de rol van de wijkagent als aanspreekpunt voor burgers in de wijk en zijn coördinerende taak naar andere agenten en de gemeente toe om problemen in de wijk concreet aan te pakken.

Concreet:

- + Inzetten op extra beschikbaarheid en zichtbaarheid van de wijkagent
- + De burgemeester zorgt voor een eenvoudige manier voor het doen van (anonieme) aangifte en voor goede terugkoppeling door politie.

- + De kosten van vandalisme worden verhaald op daders. De gemeente publiceert regelmatig de resultaten hiervan en de omvang van de schade ten gevolge van vandalisme door middel van een 'vandalismemeter'.
- + De gemeente stimuleert dat inwoners betrokken worden bij de veiligheid in hun directe omgeving d.m.v. Burgernet, en Buurtpreventie Apps.
- + De veiligheid van onze burgers op het internet dient beschermt te worden. In tijden dat cybercrime steeds vaker voorkomt is het van belang dat de gemeente hier aandacht aan besteedt.
- + Een goede registratie van ongevallen is belangrijk, zodat de zogenaamde 'black spots' in beeld komen.

2.2 Drugs en drank

Mensen zijn geschapen door God. Zij zijn te waardevol om in drugs, drank, gokken of prostitutie zichzelf, hun vrijheid en waardigheid kwijt te raken. De ChristenUnie wil het gebruik van drugs en alcohol actief tegengaan en streng optreden bij overlast. Signalen uit de buurt moeten hierbij zwaar wegen. Tegen illegale hennepkwekerijen wordt hard opgetreden. De ChristenUnie wil dat Neder-Betuwe zich in de regio/provincie sterk maakt voor een taskforce drugs om druggerelateerde criminaliteit en overlast aan te pakken

Met de Drank- en Horecawet van 2013 is de nodige ervaring opgedaan met gemeentelijke handhavingstaken. Deze handhaving vraagt om voldoende beschikbare en goed geschoolde handhavers. Wij vragen extra alertheid op de handhaving van leeftijdsgrenzen. De ChristenUnie wil dat de strijd tegen drankmisbruik gevoerd wordt samen met scholen, ouders, kerken, verslavingszorg, horeca, politie, sportverenigingen en andere betrokkenen.

Concreet:

- + De gemeente organiseert (zo nodig samen met andere gemeenten) voldoende toezichtcapaciteit voor de Drank- en Horecawet. De gemeente gebruikt hiervoor regelmatig mystery guests.
- + Happy hours in de horeca worden via convenanten of via de APV aan banden gelegd.
- + De gemeente Neder-Betuwe maakt zich in de regio/provincie sterk voor een taskforce drugs om druggerelateerde criminaliteit en overlast aan te pakken.
- + Voorlichting aan jongeren gericht op preventie wordt gestimuleerd.

2.3 Prostitutie en mensenhandel

Prostitutie is menonwaardig en gaat in tegen Gods bedoeling met seksualiteit. Criminaliteit, mensenhandel, uitbuiting, eenzaamheid en andere sociale problemen zijn de schrijnende werkelijkheid.

Mensenhandel komt niet alleen in de prostitutie voor maar ook in de horeca, de agrarische sector en productiewerk in de vorm van economische uitbuiting. Alle mogelijkheden om mensenhandel en uitbuiting tegen te gaan, moet de gemeente benutten.

Concreet:

- + Prostitutie wordt geweerd uit de gemeente.
- + De gemeentelijke diensten werken samen en zijn alert op signalen van mensenhandel en sociale uitbuiting

2.4 Openbare orde

De burgemeester is verantwoordelijk voor de openbare orde en veiligheid in de gemeente.

De gemeenteraad ondersteunt in haar beleid de burgemeester in zijn/haar taak.

Rampenbestrijding verdient grote aandacht van het bestuur, lokaal en regionaal. De infrastructuur in en om onze gemeente (Betuwelijn: A15, Waal, Rijn) en enkele grote risicovolle bedrijven eisen een actieve houding van alle verantwoordelijken.

Brandweertzorg zal optimaal moeten kunnen functioneren. Rampenplannen worden regelmatig geëvalueerd en waar nodig aangepast en geoefend.

Bij de inrichting van de openbare ruimte wordt rekening gehouden met calamiteiten.

Woongebieden moeten goed bereikbaar zijn voor alle hulpdiensten.

Concreet:

- ⊕ De zorg voor het bemensen van de (vrijwillige) brandweer dient ook een gemeentelijke zorg te zijn.

Hoofdstuk 3. Leefbare woonomgeving

Waar staat de ChristenUnie voor?

Een goed en betaalbaar huis in een prettige wijk, dat is voor ons allemaal belangrijk. De beschikbaarheid van de juiste woningen is helaas niet altijd en in elke woonkern van onze gemeente vanzelfsprekend. De ChristenUnie wil dat het college toekomstgericht woningbeleid stimuleert, zodat starters een steuntje in de rug krijgen, er voldoende passende huurwoningen zijn en er ruimte is voor particuliere (nieuw)bouw in elke kern van onze gemeente. Neder-Betuwe is een groeigemeente. Het blijft dus belangrijk dat we hieraan blijven werken.

3.1 Toekomstige generaties

Keuzes die we nu maken, hebben gevolgen voor de leefomgeving van toekomstige generaties. De gemeente heeft hierin een belangrijke regierol. Ruimtelijke ordening is bij uitstek het onderwerp waar burgers bij betrokken moeten/kunnen worden, want het gaat tenslotte over de kwaliteit van de eigen leefomgeving. Een leefbare woonomgeving kenmerkt zich door een omgeving waarin jong en oud een plek kunnen vinden, waar voldoende voorzieningen zijn en waar inwoners hun bijdrage kunnen leveren aan de samenleving. De overheid faciliteert als het gaat om de infrastructuur en inrichting van wijken.

3.2 Woningbouwcorporatie

De ChristenUnie wil dat de gemeente Neder-Betuwe de woningbouwcorporatie de ruimte geeft om innovatief, vraaggericht en toekomstbestendig te kunnen bouwen. Dit wordt vastgelegd in de gemeentelijke woonvisie. In deze woonvisie moet aandacht zijn voor ambitieuze duurzaamheidsdoelstellingen. De komende raadsperiode moet er een plan zijn hoe de bestaande woningvoorraad verduurzaamd wordt. Tegelijkertijd is het goed als corporaties van de keuzes die zij maken nadrukkelijker verantwoording afleggen aan de lokale samenleving (via hun bewoners, via de gemeentelijke aansturing).

De Woningbouwcorporatie draagt zorg voor voldoende sociale huurwoningen, maar kan ook een rol spelen op de koopmarkt. De ChristenUnie zet in op toename van 'sociale koop'. Het is goed dat er steeds meer goedkope koopwoningen komen, waarbij woningcorporaties via Verenigingen van Eigenaren medeverantwoordelijk blijven voor het beheer en de woningen uiteindelijk ook weer terugkopen. Dit helpt de kloof tussen huren en kopen dichten. Woningcorporaties hebben een blijvende taak ten aanzien van de leefbaarheid, op het niveau van de buurt en de wijk. Daarbij organiseren corporaties het leefbaarheidsbeleid niet alleen voor maar vooral mét de bewoners in Neder-Betuwe.

Concreet:

- ⊕ Het woonbeleid van de gemeente Neder-Betuwe moet gebaseerd zijn op de actuele vraag én op toekomstige ontwikkelingen. In de gemeentelijke woonvisie wordt daarom integraal naar de lokale woningmarkt gekeken en worden de noodzakelijke maatregelen beschreven. Naast woningcorporaties, krijgt ook de huurdersvereniging wat de ChristenUnie betreft een prominente rol bij het opstellen van deze visie.
- ⊕ De gemeente voert een integraal en duurzaam woonbeleid. Levensloopbestendige woningen zijn de norm.
- ⊕ Renovaties worden door de woningbouwcorporatie aangegrepen om woningen zoveel als mogelijk levensloopbestendig te maken.

- + Nieuwe woningen worden duurzaam gebouwd (nul-op-de-meter).
- + Neder-Betuwe biedt starters de mogelijkheid gebruik te maken van de starterslening en het starterscontract. Dit zijn goede instrumenten om (door)starters op de woningmarkt net dat zetje te geven om wel een woning te kunnen kopen en zo de doorstroming te bevorderen op de huizenmarkt.
- + De duurzaamheidslening blijft in de gemeente Neder-Betuwe beschikbaar.
- + De gemeente ontwikkelt een plan van aanpak 'asbestsanering' zodat alle daken in Neder-Betuwe voor 2024 asbestvrij zijn. Hiervoor wordt samenwerking met de Provincie gezocht.
- + De gemeente besteedt in de prestatiecontracten met de woningbouwcorporatie aandacht aan de beschikbaarheid van goede sociale huurwoningen, de leefbaarheid in wijken en de sociale koopsector.

3.3 Ruimte

De openbare ruimte is van ons allemaal. Vanouds beheert de gemeente de ruimte, maar dat kan ook heel goed door bewoners gedaan worden. Als de bewoners het zelf doen, wordt de kwaliteit van het groen hoger en de wijk leuker: de wijk wordt beter onderhouden en het versterkt de sociale samenhang. De ChristenUnie ondersteunt burgerparticipatie als het om groenbeheer in de wijk gaat en ondersteunt nieuwe initiatieven hieromtrent.

De energietransitie gaat een grote impact gaan hebben op onze ruimtelijke inrichting. In het duurzame tijdperk gaan we allemaal wat merken van energieopwekking. De ChristenUnie vindt dit een belangrijk onderwerp. Inrichting van de ruimte moet aansluiten bij het eigen karakter van landschappen, dorpen en wijken. Daarom is het belangrijk dat ruimtelijke beslissingen zo lokaal mogelijk worden genomen, met veel aandacht voor participatie van burgers, bedrijven en belangenorganisaties.

Concreet:

- + Optimaal voorbereiden op nieuwe Omgevingswet. De gemeente anticipeert op de invoering van de nieuwe Omgevingswet door het bestuurlijk ambitieniveau te bepalen en te investeren in scholing van ambtenaren en raadsleden.
- + Door middel van een (beeld)kwaliteitsplan kan een gemeente samen met haar inwoners afspraken maken over de openbare ruimte.
- + De gemeente geeft actief ruimte aan inwoners om hun wijk of straat in eigen beheer te onderhouden (burgerparticipatie).
- + Open landschappen behouden, versnippering voorkomen. Open landschappen mogen niet steeds kleiner worden. Verrommeling, versnippering en opdringerige zichtlocaties langs wegen tegengaan.
- + De ChristenUnie vindt goed beheer en onderhoud van het openbaar groen belangrijk.
- + Bij de inrichting van de openbare ruimte wordt rekening gehouden met (historische) landschappelijke elementen.
- + De openbare ruimte hoort schoon van o.a. zwerfafval en hondenpoep op straat. Burgerparticipatie zoals het verwijderen van zwerfafval door scholen of maatschappelijke organisaties juichen wij toe. Daarnaast is het de taak van de gemeente om te handhaven daar waar nodig. Tevens moeten inwoners, door middel van een communicatieprogramma bewust gemaakt worden van hun gedrag.

3.4 Natuur

De ChristenUnie zet zich in voor het behoud van het landschap, de plattelandscultuur en voor de bescherming van het milieu en de biodiversiteit. Natuur is kwetsbaar en kan niet voor zichzelf spreken. Er zijn dus regels nodig om de natuur te beschermen. De gemeente moet bijdragen aan behoud, verbetering en een harmonieuze ontwikkeling van de leefomgeving.

Concreet:

- + De ChristenUnie wil dat natuur zo 'beleefbaar' en toegankelijk mogelijk wordt door aanleg en onderhoud van goede wandel- fiets- en beleefpaden.
- + Samenwerking tussen provincie, gemeente, waterschappen, agrarische sector, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en land- en tuinbouworganisaties wordt gestimuleerd.

3.5 Duurzaamheid

Wij hebben de taak om zorgvuldig om te gaan met de schepping. Vervuiling van de lucht, verspilling van materialen en uitputting van hulpbronnen vormen een grote bedreiging voor de leefbaarheid, veiligheid en gezondheid. De ChristenUnie zet daarom in op een snelle en volledige energietransitie binnen één generatie. Er is geen tijd te verliezen. Een schone en circulaire economie levert veel op voor ons en voor volgende generaties: een gezondere lucht, een beter klimaat en een sterkere economie. De gemeente heeft hierin een belangrijke voorbeeldfunctie. Wij willen zo snel mogelijk af van gebruik van olie, gas en kolen en ruim baan maken voor schone energie. Energiebesparing in de industrie, gebouwde omgeving en mobiliteit wordt topprioriteit. Auto's zonder uitstoot en energie neutrale huizen worden de norm. Materialen die de Schepper ons geeft willen wij niet verspillen, maar terugwinnen en hergebruiken.

Concreet:

- + Duurzaamheid pakt de gemeente Neder-Betuwe integraal aan: het onderwerp wordt in ieder beleidsstuk waar het relevant is, meegenomen.
- + In de komende raadsperiode wordt het gemeentelijke inkoopbeleid volledig duurzaam en eerlijk: 100% schone energie en producten die voldoen aan de regels van eerlijke handel.
- + Ledverlichting is de norm bij openbare straatverlichting.
- + De gemeente ontwikkelt samen met de provincie een strategie om de energietransitie vorm te geven.
- + Bij grootschalige energieprojecten is gewenst dat de omgeving kan participeren.
- + Het wordt tijd dat de grote lege daken van gebouwcomplexen en woningen gevuld worden met zonnepanelen. De gemeente Neder-Betuwe stimuleert particuliere initiatieven, zodat bewoners samen met private partijen kunnen investeren in zonne-energie.

Hoofdstuk 4. Lokale economie

Waar staat de ChristenUnie voor?

Het economisch beleid van de gemeente moet mede ten dienste staan van de opdracht aan de mens om als goede rentmeester de aarde op een verantwoorde wijze te beheren. Een sterke economie is belangrijk voor de welvaart in de gemeente. De ondernemers spelen hierin een belangrijke rol. De overheid kan geen economie 'maken', maar wel de ondernemers meer ruimte, minder regels en meer kansen bieden om te doen waar ze goed in zijn.

De ChristenUnie wil verder bouwen aan een dynamische gemeente, waar de economie groeit en bloeit. Ondernemers krijgen de ruimte om te ondernemen en te innoveren. We streven naar een goede balans tussen economische groei, milieu, mensen en het stimuleren van de ontwikkeling van een arbeidsmarkt die plek biedt aan iedereen. De gemeente moet blijven investeren in de goede relatie met werkgevers.

De ChristenUnie komt op voor de ondernemers. Het MKB is onmisbaar voor werkgelegenheid, de lokale economie, voor ontwikkeling van producten/diensten en voor de leefbaarheid. Samen met lokale en regionale ondernemers spelen we in op nieuwe technologische en maatschappelijke ontwikkelingen.

4.1 Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen

De gemeente Neder-Betuwe moet goede voorwaarden scheppen om lokaal en regionaal en (maatschappelijk) verantwoord ondernemerschap te stimuleren. Zij stelt zich op als een partner voor ondernemers.

Concreet:

- + De gemeente bewaakt dat bij inkoop en aanbestedingen ook lokale/regionale bedrijven meedoen.
- + Het MKB moet eerlijk toegang krijgen tot gemeentelijke aanbestedingen.
- + Voor ondernemers is er 1 (digitaal) loket waar men met alle (aan)vragen terecht kan. Daarbij is er minstens 1 ambtenaar beschikbaar om met het bedrijfsleven mee te denken en als aanspreekpunt te fungeren.
- + Waar mogelijk meer algemene regels in plaats van gedetailleerde vergunningsaanvragen, bijvoorbeeld op het gebied van bouw- en reclamevergunningen.
- + We dagen het lokale bedrijfsleven uit om met elkaar een energiebesparingsconvenant te sluiten. Door samen te werken brengen bedrijven elkaar tot ideeën, en zetten ze extra stappen om energie-efficiënt te worden.
- + De gemeente doet samen met haar partners investeringen om de werkgelegenheid te bevorderen.
- + Sociale ondernemers (ondernemers die innovatieve oplossingen zoeken voor maatschappelijke uitdagingen) krijgen een grotere kans bij aanbestedingen en overheidsinkoop. Bij alle aanbestedingen is zo mogelijk 'social return' een voorwaarde.
- + De gemeente stimuleert bedrijven om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt in dienst te nemen.
- + Mensen die een beschutte werkplek nodig hebben, hebben daar ook recht op.

- + Bedrijven en organisaties moeten worden gestimuleerd en ondersteund bij het creëren van leer- en werkervaringsplaatsen.
- + De gemeente moet alles in het werk stellen om de werkgelegenheid voor laaggeschoolden te behouden en waar mogelijk te stimuleren.
- + Vanuit onze christelijke levensvisie is de zondag een rustdag. Economische ontwikkelingen mogen niet ten koste gaan van het behoud van de zondagsrust.
- + Godslasterlijke en onzedelijke reclame-uitingen worden niet toegestaan.

4.2 Bedrijventerreinen en ontsluiting

Onze gemeente moet aantrekkelijk blijven voor de vestiging van bedrijven. De ChristenUnie zet zich in voor veilige en aantrekkelijke bedrijventerreinen, waarin de samenwerking tussen ondernemers en verduurzaming wordt gestimuleerd. Daarnaast wil de ChristenUnie blijven investeren in een goede infrastructuur en betere bereikbaarheid. Ook digitaal.

Concreet:

- + Bij de ontwikkeling van bedrijventerreinen wordt eerst gekeken naar behoefte voor de lokale bedrijven.
- + Bedrijventerreinen moeten duurzaam (klimaatneutraal) worden ingericht en optimaal ontsloten voor openbaar vervoer en fietsverkeer.
- + Aanleg van nieuwe bedrijventerreinen alleen als noodzaak aanwezig is. Er komen geen nieuwe bedrijfsterreinen, als er geen duurzame oplossing is voor leegstand op oude bestaande bedrijfsterreinen.
- + Herstructureren van oude bedrijventerreinen met leegstand voordat begonnen wordt aan de bouw van nieuwe bedrijventerreinen. Hergebruiken van onroerend goed, waarbij leegstand van kantoren en winkels wordt tegengegaan.
- + Het Agro Business Centrum (ABC) moet de komende periode verder ontwikkeld worden en moet een belangrijke ondersteuning van de sector worden.
- + De verdere ontwikkeling van het ABC is een 'drager' voor de aanleg van een (aansluitende) rondweg bij Opheusden.

4.3 Agrarische sector

De agrarische sector is al eeuwenlang een bepalende sector in de gemeente. De ChristenUnie vindt dat dit zo moet blijven vanwege de economische waarde, het behoud van de identiteit en het onderhoud van het landschap.

Concreet:

- + Agrarische bedrijven krijgen ruimte voor een moderne bedrijfsvoering door schaalvergroting als dit een bijdrage levert aan de duurzaamheid, milieu en landschap.
- + Agrarische bedrijven krijgen ruimhartig de mogelijkheid nevenactiviteiten uit te voeren (zoals landschapsonderhoud, toerisme en bio-vergisting), zolang dit niet ten koste gaat de kwaliteit van het buitengebied.

4.4 Transport en Logistiek (Mobiliteit)

Mobiliteit brengt mensen bij elkaar en is nodig voor een sterke economie. Mobiliteit is in ontwikkeling vanwege digitale innovatie in het verkeer, de opkomst van elektrische vervoersmiddelen en te toename van het aantal auto's op de weg.

De ChristenUnie kiest voor verdere verduurzaming van de mobiliteit, vermijden van overbodig verkeer, een betere benutting van de bestaande infrastructuur en het beter met elkaar verbinden van de verschillende vervoerssoorten.

De ChristenUnie wil een beter inzicht in vervoersstromen en wil het verkeersbeleid hierop aanpassen. Het monitoren van doelgroepen is daarvoor nodig. Ook scholen en speelplaatsen moeten veilig bereikbaar zijn voor kinderen.

Concreet:

- + Samenwerking met de provincies Gelderland en Utrecht en aanliggende gemeenten om de fileproblemen rond de Rijnbrug voor korte en lange termijn op te lossen.
- + Het bevorderen van voldoende mogelijkheden voor het opladen van elektrische voertuigen.
- + Goede bereikbaarheid voor hulpdiensten moet ten alle tijden gegarandeerd zijn, ook voor kleine kernen.
- + Ov-bereikbaarheid van alle dorpskernen. Samen met de Provincie en gebruik makend van nieuwe mobiliteitsvormen willen we werken aan een dekkende bereikbaarheid.
- + Waar mogelijk worden combinaties met het doelgroepenvervoer gezocht (regiotaxi's, scholierenvervoer, WMO-vervoer).
- + De kwaliteit van de wegen moet op peil worden gehouden en het verbeteren van de verkeersveiligheid heeft prioriteit. Hier moet niet op bezuinigd worden.
- + In samenwerking met provincie en vervoerders moet een goed openbaar vervoersnet in stand gehouden worden (denk aan de spoorverbinding Tiel-Arnhem).

4.5 Toerisme

Toerisme is een belangrijke katalysator voor de economische groei en de toename van arbeidsplaatsen binnen onze gemeente. De ChristenUnie vindt dat het gemeentebestuur het initiatief moet blijven nemen om de economische kansen in het toerisme om te zetten in resultaat.

Concreet:

- + Het initiatief voor de ontwikkeling van een toeristisch-recreatief gebied rond de Havenkade in Ochten ligt bij de markt. Wellicht zijn er verbindingen te leggen tussen marktpartijen en maatschappelijke organisaties. De gemeente moet hierbij ondersteunend zijn, een coöperatieve houding tonen en vooral in mogelijkheden, niet in onmogelijkheden. De bestaande ruimte moet beschikbaar blijven voor activiteiten van maatschappelijke organisaties en kerken.
- + Er moeten meer fietspaden worden aangelegd.

Hoofdstuk 5. Zorg voor elkaar

Waar staat de ChristenUnie voor?

Wij geloven dat mensen geschapen zijn door God en dat ieder mens uniek en waardevol is. De waarde van het menselijk leven hangt niet af van prestaties, gezondheid, seksuele geaardheid, afkomst, of leeftijd. Al het leven, in gaafheid en gebrokenheid, verdient het om tot ontplooiing te komen, om te worden beschermd en om zorg te ontvangen als dat nodig is. Vanaf het ontstaan van het leven tot aan het sterven. Een goede gezondheid is waardevol voor mensen en voor de samenleving.

5.1 Zorg dichtbij mensen

De zorg is van de samenleving, van de mensen die zorg nodig hebben en ook van de mensen die zorg bieden aan een medemens, als mantelzorger of als zorgprofessional. De ChristenUnie gelooft in een samenleving die is gebaseerd op naastenliefde en saamhorigheid. Er voor elkaar zijn. Betrokken zijn op elkaar. De ChristenUnie blijft inzetten op deze participatiesamenleving. Het is belangrijk dat mensen elkaar als het kan helpen en voor elkaar zorgen. Tegelijk moet de gemeente zorgen voor maatwerk door passende ondersteuning en hulp aan mensen, die het niet op eigen kracht redden. De gemeente dient te investeren in het versterken van eigen kracht van mensen en hun sociale netwerk. De ChristenUnie wil in Neder-Betuwe bijdragen aan een samenleving waarin iedereen meetelt en meedoet!

Concreet:

- + De gemeente koopt zorg in op basis van prijs én kwaliteit.
- + Bij de inkoop van zorg is er de mogelijkheid van identiteitsgebonden zorg.
- + De gemeente ontwikkelt een ruim aanbod in mantelzorgondersteuning, waaronder een respijtvoorziening.
- + Het mantelzorgcompliment blijft bestaan.
- + De gemeente benaderd actief (aankomende) mantelzorgers en wijst hen op de mogelijkheden voor ondersteuning.
- + De WMO-raad houdt haar stevige rol in de ontwikkeling van nieuw beleid.
- + Passende zorg voor ouderen en gehandicapten op dorpsniveau (wijkzorg).
- + Vrijwilligers kunnen, waar mogelijk, een gratis Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) verkrijgen.
- + De gemeente draagt bij aan het verstevigen van de vrijwilligersorganisaties in de gemeente.

5.2 Waardig en waardevol ouder worden

Ouderen betekenen veel voor onze samenleving. Ze hebben bijgedragen aan het functioneren van de samenleving zoals deze nu is. Daarom verdienen ouderen aandacht en steun, juist in deze tijd. Zowel fysiek, sociaal als geestelijk zijn ouderen namelijk een groep die te maken krijgt met toenemende kwetsbaarheid. Deze kwetsbaarheid verdient onze bescherming. De ChristenUnie wil ook in de gemeente Neder-Betuwe een samenleving waarin mensen waardig ouder kunnen worden. We mogen nooit accepteren dat mensen zich vanwege bijvoorbeeld eenzaamheid overbodig voelen. Wat ons voor ogen staat is een samenleving waarin voor ouderen in onze gemeente een betekenisvolle plaats is.

Concreet:

- + Wijkcentra, buurt- en inloophuizen worden zoveel mogelijk met inzet van vrijwilligers opengehouden.
- + Sport en bewegen voor ouderen blijft een speerpunt. Daarom ondersteunen wij o.a. de plannen voor het organiseren van vitaliteitstesten voor 55+ plussers in alle kernen van onze gemeente.
- + De gemeente dient het contact tussen jongeren en ouderen te bevorderen.
- + De gemeente start een publiekscampagne over respect, met daarbij bijzondere aandacht voor ouderen.
- + Lokale ouderenorganisaties en andere vrijwilligersorganisaties worden betrokken en gefaciliteerd bij gemeentelijk vrijwilligersbeleid.
- + Er komt meer ruimte voor nieuwe en vaak kleinschalige initiatieven waarin mensen in huiselijke en vertrouwde sfeer kunnen genieten van hun oude dag

5.3 Inclusieve samenleving: investeren voor mensen met een beperking

In de afgelopen periode is het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap, mede dankzij inspanningen van de ChristenUnie, geratificeerd. Een inclusie samenleving is daardoor dichterbij gekomen. Voor de ChristenUnie is algemene toegankelijkheid de norm. Mensen met een beperking moeten mee kunnen doen. Om die reden wil de ChristenUnie een “inclusieagenda” opstellen voor Neder-Betuwe om zo daadwerkelijk stappen te maken naar een inclusieve samenleving.

Concreet:

- + De gemeente ontwikkelt een inclusie-agenda om een toegankelijke samenleving voor iedereen mogelijk te maken.
- + Gemeentelijke gebouwen moeten goed toegankelijk zijn voor mensen met een beperking en voor mensen die een hulpmiddel gebruiken.
- + De gemeente ondersteunt kleinschalige wooninitiatieven en zorgboerderijen.
- + De gemeente ondersteunt het initiatief Samen is Leuker, dat ervoor zorgt dat kinderen, die niet direct terecht kunnen bij het lokaal beweegaanbod, wekelijks kunnen bewegen.

5.4 Nieuwkomers

De gemeente Neder-Betuwe is verantwoordelijk voor goede opvang van vluchtelingen. Mensen die huis en haard hebben verlaten moeten een veilig onderkomen krijgen. We zijn ons er van bewust dat het draagvlak hiervoor soms kwetsbaar is. Daarom willen we dat nieuwkomers zo snel mogelijk opgenomen worden in onze samenleving. Dat begint met de taal leren, maar ook dat gaat sneller en beter als nieuwkomers actief deelnemen aan de maatschappij. De ChristenUnie vindt het belangrijk dat er voldoende geïnvesteerd wordt in de begeleiding van nieuwkomers. De gemeente moet de taakstelling voor huisvesting van statushouders halen, maar moet ook bewaken dat dit niet tot verdringing op de huizenmarkt leidt. Nieuwkomers moeten zo snel mogelijk deel kunnen nemen aan (vrijwilligers)werk en participeren in verenigingen. Mogelijkheden om actief kennis te maken met en deel te nemen aan de maatschappij helpen nieuwkomers bij hun integratie. Initiatieven vanuit de samenleving die hiervoor georganiseerd worden, verdienen aanmoediging en ondersteuning. Belangrijk is tegelijk dat nieuwkomers leren dat de Nederlandse normen en waarden leidend zijn.

Concreet:

- + Activiteiten vanuit de samenleving die taal en participatie van nieuwkomers bevorderen worden omarmd en gestimuleerd.
- + De gemeente schakelt het bedrijfsleven in en daagt hen uit statushouders in dienst te nemen.
- + De gemeente zorgt, in samenspraak met alle stakeholders (COA, maatschappelijke organisaties, scholen, kerken en bedrijfsleven), voor een snelle en efficiënte integratie van nieuwkomers.

5.5 Verbeteren van re-integratie naar het arbeidsproces

Ondanks het grote belang van betaald werk, zowel voor de samenleving als voor de mensen zelf, is dit niet altijd voor iedereen mogelijk. De bijstand is er om een bestaansminimum te garanderen. Eenmaal in de bijstand vraagt dit wel actieve inzet om weer aan het werk te komen. Mensen die buiten het arbeidsproces zijn geraakt, ondersteunen we dan ook om zo snel mogelijk weer een baan te vinden. De ChristenUnie vindt het wel belangrijk om te benadrukken dat ook vrijwilligerswerk of op een andere manier participeren in de samenleving heel waardevol is.

Concreet:

- + De gemeente zet ondersteuning op maat in om bijstandsgerechtigden aan het werk te helpen of de afstand tot de arbeidsmarkt te verkleinen.
- + De gemeente neemt verantwoordelijkheid voor voldoende participatiebanen.
- + De gemeente zoekt in samenwerking met het bedrijfsleven naar kwalitatief goede en voldoende beschutte werkplekken.
- + Mensen die langer werkloos zijn worden ingezet bij het vrijwilligerswerk zodat het contact met de maatschappij behouden blijft.

5.6 Armoedebeleid

Ook in Nederland is er sprake van armoede. In Nederland leven ruim 400.000 kinderen in armoede. Veelzeggend is dat 60 procent van deze arme kinderen werkende ouders heeft. De ChristenUnie wil armoede bestrijden. Armoede leidt vaak tot sociale problemen, slechtere schoolprestaties en armoede levert veel stress op. De Bijbel geeft goede economische principes, waarvan we graag gebruik maken. Schuldhulpverlening sluit aan bij het Bijbelse idee dat iedereen recht heeft op een tweede kans. Het zorgt ervoor dat nieuwe generaties ook weer nieuwe kansen krijgen, net als bij het Bijbelse Jubeljaar. Mensen met schulden verdienen een nieuwe kans. Niet om nieuwere en hogere schulden te maken, maar om hun schulden weg te kunnen werken.

Omdat voorkomen nog altijd beter is dan genezen moet maximaal worden ingezet op preventie en vroeg signalering. Gezinnen met kinderen verdienen hierbij extra aandacht. Een vicieuze cirkel van achterstand, waarbij armoede van generatie op generatie over gaat moet zoveel mogelijk worden doorbroken.

Concreet:

- + Er moet doelgerichte en laagdrempelige voorlichting over geld en budgetbeheer aangeboden worden op ontmoetingsplekken in de wijken.
- + Onder andere scholen, sportverenigingen en kerken worden gevraagd alert te zijn op signalen van armoede bij kinderen en deze te melden bij het (sociaal) wijkteam.

- + Bij regelingen voor minima moet de gemeenterekening houden met de groep die qua inkomen net boven de bijstandsnorm zit.
- + ChristenUnie is voor uitvoering van het werk van zgn. “SchuldHulpMaatje”. Dit kan veel betekenen voor een effectieve uitvoering van preventie en vroeg signalering van schulden en armoede in onze gemeente.
- + Alle ruimte voor maatschappelijke initiatieven als voedselbanken, afhaalwinkels, tweedehands kledingwinkels, kringloopwinkels etc.

5.7 Preventief gezondheidsbeleid

ChristenUnie Neder-Betuwe staat voor een gezonde en vitale samenleving! Een goede gezondheid is van invloed op schoolprestaties, arbeidsparticipatie, arbeidsverzuim en ons welbevinden. Een gezonde levensstijl is eerst en vooral een verantwoordelijkheid van mensen zelf, maar gaat ook de maatschappij aan. We zien dat het aantal leefstijl gerelateerde aandoeningen, zoals overgewicht en diabetes, toeneemt. Naar verwachting heeft in 2025 1 op de 5 Nederlanders te kampen met ernstig overgewicht. Door te investeren in preventie, zorgen we ervoor dat mensen (langer) gezond blijven. We willen dat onze jongeren gezond en vrij van verslaving opgroeien. Hiervoor gaat de ChristenUnie zich in Neder-Betuwe hard maken voor een Gemeentelijk Preventieakkoord dat uiteindelijk moet leiden tot een gezond en vitaal Neder-Betuwe.

Concreet:

- + In lijn met de plannen voor een Nationaal Preventieakkoord dient de gemeente zich in te zetten voor een Gemeentelijk Preventieakkoord Neder-Betuwe. In het Preventieakkoord worden ambities en doelstellingen uit het preventiebeleid vertaald naar concrete, gezamenlijke maatregelen waar alle betrokken partijen (o.a. de gemeente, bedrijven, sportverenigingen, zorgaanbieders en maatschappelijke organisaties) voor tekenen en elkaar op aanspreken.
- + In alle kernen wordt er (op maat) voor jong en oud ingezet op bevordering van de (geestelijke) gezondheid. Aanpakken van depressie en eenzaamheid.
- + De inzet van de gezondheidsmakelaar (GGD) en jeugdverpleegkundigen dient gewaarborgd te worden, aangezien deze een belangrijke rol spelen in het preventieteam.
- + Zorgen voor een verbinding tussen de sectoren sport, zorg en onderwijs om diverse projecten uit te rollen waarin partijen samenwerken om bewegen meer onderdeel te laten zijn van het dagelijks leven en overgewicht terug te dringen of te voorkomen.
- + De gemeente dient projecten als (ge)Zin in Fit!, waarbij kinderen met overgewicht in groepsverband een programma volgen, te ondersteunen.
- + Scholen dienen overtuigd te worden om het vignet ‘Gezonde School’ te behalen.
- + Bij preventiebeleid dient de gemeente uit te gaan van een integrale beleidsvisie gericht op een juiste verhouding tussen de drie beleidspijlers: regelgeving, educatie en handhaving.
- + De gemeente dient gebruik te maken van het innovatieve aanbod van gezondheidsinterventies van het RIVM Centrum Gezond Leven.
- + Aanbieden van preventie/voorlichtingslessen aan VO scholen over alcoholgebruik en -misbruik, roken en blowen.

Hoofdstuk 6. Onderwijs en ontspanning voor iedereen

Waar staat de ChristenUnie voor?

Het onderwijs dat je geeft, is bepalend voor het land dat je bouwt. Onderwijs biedt kansen en perspectief. Ieder kind is daarbij anders, gemiddelde kinderen bestaan niet. Iedereen heeft het recht om zijn of haar talenten te ontwikkelen: of je nu goed bent in taal en rekenen of juist met je handen. Of je nu veel of weinig beperkingen hebt. De ChristenUnie wil investeren in de toekomst van al onze kinderen en kleinkinderen.

De ChristenUnie ziet ook het belang van ontspanning in deze tijd van drukte en stress. De ChristenUnie streeft dan ook naar leefbare dorpen met een voor iedereen bereikbaar en betaalbaar sport- en cultuuraanbod.

6.1 Onderwijs

Voor kinderen en jongeren is het onderwijs een belangrijke plek. Onderwijs biedt kansen en perspectief. Het is een plek waar ze zich cognitief en sociaal kunnen ontwikkelen en waar ze andere kinderen en jongeren ontmoeten. De ChristenUnie staat pal voor de vrijheid van onderwijs. Ouders moeten, vanuit hun verantwoordelijkheid voor de opvoeding van hun kinderen, kunnen kiezen voor een school die aansluit bij de eigen waarden, identiteit en idealen. De gemeente moet de diversiteit van scholen op levensbeschouwelijke en pedagogische gronden respecteren.

Concreet:

- + De gemeente moet er alles aan doen om het openbaar onderwijs in alle kernen te kunnen behouden.
- + Alle kinderen (ongeacht hun identiteit) hebben toegang tot vroeg- en voorschoolse educatie met een goede aansluiting op het basisonderwijs.
- + In Neder-Betuwe krijgen kwetsbare jongeren uit het speciaal onderwijs de juiste begeleiding naar een waardevolle plek in onze samenleving.
- + De ChristenUnie wil dat er bij huisvesting van onderwijs aandacht is voor duurzaamheid, 'groene' schoolpleinen en een goed binnenklimaat.
- + Er komen extra uren bewegingsonderwijs beschikbaar
- + De ChristenUnie wil dat iedere school gebruik kan maken van goede buitenspeelvoorzieningen, gymzalen en andere sportvoorzieningen en natuureducatie.
- + Waar het kan wordt bij scholen multifunctioneel gebruik toegepast, niet alleen bij krimp of bij nieuwbouw. Combinaties van scholen, wijkcentra, verenigingen, bibliotheken, etc. worden gestimuleerd. Schoolpleinen worden zoveel mogelijk opengesteld voor spelen buiten schooltijd want buiten spelen is gezond.
- + De ChristenUnie stimuleert initiatieven die ervoor zorgen dat er een goede aansluiting is tussen onderwijs en bedrijfsleven. Hierbij vooral aandacht voor arbeidsmarkt relevante vmbo-opleidingen.

6.2 Bibliotheek

De bibliotheek is van belang voor het leesonderwijs aan onze kinderen, het bestrijden van laaggeletterdheid en biedt alle inwoners leesplezier en toegang tot informatie (ook digitaal). Gelet hierop vindt de ChristenUnie dat de bibliotheekvoorzieningen behouden moeten worden en verdere 'kaalslag' in faciliteiten en/of activiteiten voorkomen moet worden.

Samenwerking met scholen dient zoveel mogelijk gestimuleerd te worden. Het wegwerken van taalachterstand dient een belangrijk punt van aandacht te zijn in het onderwijs. De lees-/mediacoach is hierbij een belangrijk schakel tussen de bibliotheek en de basisschool. De lees-/mediacoach helpt vakdocenten bij de uitvoering van het leesbevorderings- en mediawijsheidbeleid. Uit onderzoek blijkt dat de basisscholen erg tevreden zijn over de samenwerking met de lees-/mediacoach en de ChristenUnie is dan ook van mening dat het huidige aanbod in stand gehouden moet worden.

6.3 Sport

De gemeente Neder-Betuwe telt veel sportverenigingen. In de ogen van de ChristenUnie zijn deze sportverenigingen waardevol voor de gemeente. De sportverenigingen zorgen namelijk voor sociale contacten en hebben een signalerende en opvoedende functie. Daarnaast wordt sport als middel ingezet om mensen te helpen integreren in de samenleving en de gezondheid te verbeteren. De ChristenUnie herkent deze belangrijke maatschappelijke functie van de sportverenigingen binnen een samenleving en is daarom van mening dat sport toegankelijk moet blijven voor jongeren. Door een opgelegde bezuiniging op de Sportkoepel staat dit onder druk. Deze bezuiniging resulteren in een verhoging van de contributie en achterstallig onderhoud van de accommodaties. Dit zal onoverkomelijk gepaard gaan met een achteruitgang van het aantal sportende kinderen. Aangezien nu al te veel inwoners uit de gemeente Neder-Betuwe niet voldoen aan de beweegnorm en het percentage mensen met overgewicht of obesitas erg hoog ligt, is dit een richting die de ChristenUnie niet in wilt slaan. De ChristenUnie pleit daarentegen voor open clubs met een sterke verbinding met het onderwijs en de welzijnssector.

De ChristenUnie wil ook het informeel sporten, buiten de sportverenigingen en accommodaties, stimuleren. Met name de inzet van de buurtsportcoaches heeft er de afgelopen jaren voor gezorgd dat de aandacht voor sporten en bewegen op school en na school is toegenomen. Ook zijn er verschillende projecten gestart zoals de buurtsportactiviteiten, (ge)Zin in Fit!, Samen is Leuker en Sportzbeats. De ChristenUnie ziet de meerwaarde van de inzet van de buurtsportcoach en is dan ook van mening dat deze inzet geborgd en waar nodig uitgebreid moet worden.

Concreet:

- + Sportverenigingen krijgen weer recht op een bedrag van € 20 per jeugdlid.
- + In het beleid van de gemeente wordt ruim aandacht geschonken aan voorlichting aan minima zodat regelingen optimaal benut worden om sportdeelname mogelijk te maken.
- + De gemeente stimuleert en ondersteunt sportverenigingen bij de ontwikkeling naar een open club.
- + De inzet van de buurtsportcoaches in de gemeente wordt uitgebreid om bestaande plannen daadwerkelijk te kunnen implementeren en nieuwe doelgroepen te bereiken.
- + In de wijken zijn er voldoende mogelijkheden en faciliteiten voor kinderen en jongeren om te sporten en bewegen.
- + Alcohol, roken en sport gaan niet samen. Het alcoholgebruik in sportkantines tijdens en aansluitend aan sportactiviteiten wordt ontmoedigd.

6.4 Cultuur

In cultuur vinden mensen ontspanning en betekenis en kunnen zij hun creatieve talenten ontwikkelen. Cultuur draagt bij aan een juiste balans tussen in- en ontspanning. De ChristenUnie ziet meerwaarde van groepen mensen die gezamenlijk hun vrije tijd besteden en zet daarom in op het ondersteunen van verenigingen rondom cultuur. Daarbij vindt de ChristenUnie het belangrijk dat kinderen zich leren uitdrukken in muziek, dans en creativiteit. Dat draagt bij aan de individuele ontwikkeling van kinderen en jongeren en daarmee aan een krachtige en creatieve samenleving. De inzet van de gemeente dient gericht te zijn op het stimuleren van deelname, kennismaking en aansluiting van cultuur op het onderwijs aan kinderen en jongeren.

De ChristenUnie pleit voor cultuur in de breedte; bereikbaar en betaalbaar voor iedereen.

Concreet:

- + Kinderen uit arme gezinnen kunnen gebruik blijven maken van het cultuurfonds.
- + De gemeente stimuleert samenwerking tussen scholen en culturele voorzieningen.

6.5 Leefbaarheid in de dorpen

Het begrip 'leefbaarheid' gaat over hoe aantrekkelijk een dorp of wijk is om te wonen en/of te werken. Investeren in de dorpen en wijken blijft belangrijk. Neder-Betuwe is een groeigemeente en de ChristenUnie is ervoor dat er ook de komende jaren in elk dorp gebouwd blijft worden. Dit betekent wel dat onze voorzieningen in de gemeente, zoals winkel- en speelvoorzieningen, op peil moeten blijven. De ChristenUnie wil energie steken in het ontwikkelen van projecten in de openbare ruimte, samen met inwoners, bedrijven en winkeliers. Samen maken en houden we onze gemeente leefbaar!

Concreet:

- + Iedere wijk dient voldoende en goed onderhouden speelvoorzieningen voor de kinderen te hebben.
- + Speelvoorzieningen dienen beter te worden afgestemd op het aantal kinderen en de behoefte in een wijk. Buurtbewoners en hun kinderen worden actief betrokken om speelvoorzieningen te creëren.
- + De inrichting van de wijken moet kinderen en jongeren stimuleren om naar buiten te gaan.
- + Jongeren zijn graag bij elkaar en spreken daarvoor af op centrale plekken, bijvoorbeeld winkelcentra, schoolpleinen of stations. Dit kan gepaard gaan met overlast voor omstanders en omwonenden. Om dit te voorkomen is de inzet van jongerenwerk in onze gemeente van belang. De jongerenwerker dient contact te onderhouden met de jongeren op de plaatsen waar ze hun vrije tijd doorbrengen en te investeren in een goede verstandhouding met deze jongeren. Op deze manier kunnen eventuele problemen vroegtijdig gesignaleerd worden en samen met de jongeren opgelost.
- + De verdwijning en verloedering van trapveldjes in de gemeente moet tegen worden gegaan. Jongeren uit ieder dorp verdienen 'minimaal' één goed onderhouden trapveldje.
- + De dorpshuizen zijn belangrijk voor de leefbaarheid in onze dorpen en dienen dan ook instant te worden gehouden.

Hoofdstuk 7. Financiën

Waar staat de ChristenUnie voor?

Van de gemeente verwachten wij dat zij een betrouwbare, goede rentmeester is van de beschikbare middelen. Structurele uitgaven, zoals voor wegen en onderwijshuisvesting, moeten kunnen worden betaald uit vaste inkomsten. Alle burgers betalen mee, hetzij via de afdracht van de rijksoverheid, hetzij via de gemeentelijke belastingen zoals de Onroerende Zaak Belasting (ozb). Uiteraard is er voor mensen met weinig financiële draagkracht, maatwerk mogelijk.

In de afgelopen periode is het takenpakket van de gemeenten flink uitgebreid. Hierbij zijn de financiële risico's toegenomen. De mogelijkheden deze op te vangen zijn gericht op efficiëntievergroting door integraal de taken die de gemeente heeft op sociaal gebied, in de openbare ruimte en op het terrein van veiligheid in te vullen. Daarmee is de noodzaak versterkt om alle risico's goed in beeld te brengen en te beheersen. Toekomstige generaties mogen niet worden opgezadeld met de gevolgen van slecht (financieel) beleid van hun voorgangers.

Politiek is kiezen

Het begint allemaal met het inzichtelijk maken in de begroting en jaarrekening welke prestaties voor de beschikbare financiën worden uitgevoerd en zijn gerealiseerd. Publieke middelen zijn per definitie schaars; er zijn altijd meer wensen dan er geld beschikbaar is. De gemeenteraad moet zorgvuldig de verschillende wensen, noden en belangen kunnen afwegen. Bij bezuinigingen moeten de posten die te maken hebben met de nood van individuele burgers, zorg, veiligheid, beheer en onderhoud van bestaande voorzieningen worden ontzien.

De nieuwe voorschriften voor begroting en jaarrekening zijn gericht op transparantie en betere vergelijkbaarheid met andere gemeenten.

De gemeente koopt duurzaam en circulair in. Keuzes en resultaten zijn meetbaar. De gemeente als ambtelijke organisatie moet blijven werken aan doelgerichtheid en efficiëntie. Rekenkameronderzoeken kunnen daarbij behulpzaam zijn, mits ze gericht worden ingezet en geen (politiek) doel op zich worden.

Concreet:

- + De lokale lastendruk stijgt in principe niet meer dan de inflatiecorrectie.
- + De dienstverlening van de gemeente (o.a. leges) zijn zover mogelijk kostendekkend.
- + Bij inkoopbeleid zijn in Neder-Betuwe duurzame criteria een harde eis. (fair trade, social return on investment en maatschappelijk verantwoord ondernemen en door het mogelijk te maken dat (zorg)inkooporganisaties cao-lonen kunnen volgen.)
- + Bezuinigen door kritisch te zijn op:
- + Bekostigen van 'prestigeprojecten', subsidiëren van organisaties en activiteiten die ook met privaat geld kunnen worden bekostigd en inhuur van externe projectmanagers, adviesbureaus e.d.
- + De OZB, die in de gemeente hoog is, zal de komende jaren niet stijgen maar per jaar dalen met 2% indien de begroting dit toelaat.